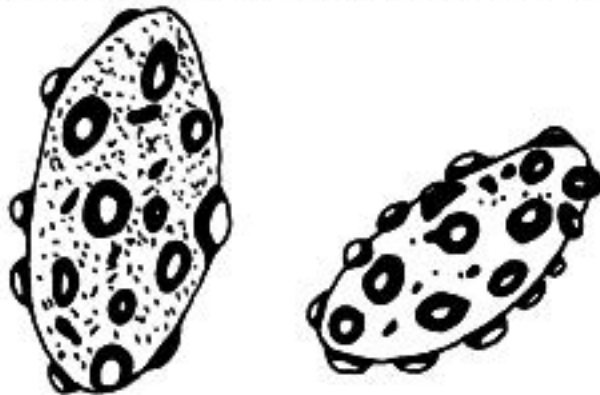

OVER HELVELLA MACROPUS (Pers. ex S. F. Gray) P. Karst.

In Robbeboord vind ik ieder jaar in gemengd loofbos, vooral onder beuken Helvella macropus. Altijd weer leuk, want het zijn geestige paddestoeltjes maar toch ook weer niet zo bijzonder.

De schotels hebben niet de minste neiging zadelvormig uit te zakken, de kleur is wat grijs, wat in de literatuur verlangd wordt en de sporen zijn goed aan de maat. Helvella macropus dus, daar maak ik me verder geen zorgen over. Maar nu komt het. Bij microscopisch onderzoek bleek mij dat de sporen er totaal anders uit zien dan beschreven is. Het oppervlak doet je op het eerste gezicht aan dat van onze maan denken. Ja, ook de mycologie gaat met zijn tijd mee. Aandachtiger en kritischer beschouwing doet

mij er geen kraters meer in zien maar koepelvormige verhevenheden op de sporewand. Als je zo'n blaas dan van boven af bekijkt, zie je de projectie van de wand van de blaas op de spore. Dit geeft het effect van de bekende ringvormige maankraters. De verhevenheden op de rand van het microscopische beeld van een spore bewijzen, dat een en ander juist is, want je ziet nu duidelijk het blaasachtige karakter van de koepelvormige uitsteeksels. De tekening maakt het anders wel duidelijk. Laten wij deze puistjes verder maar kraters noemen. De sporen

vertonen bovendien nog een zeer fijne, dichte, regelmatig gepuncteerde ornamentatie. Jonge sporen in de asci hebben kraters noch punctatie. Geornamenteerde sporen zijn in het jonge stadium trouwens altijd glad bij ascomyceten. Dat is dus normaal. Er zijn ook sporen met alleen de punctatie. Het zou kunnen zijn, dat ze die kraters later nog moeten krijgen, maar ze kunnen het ook zo al ingewikkeld genoeg vinden.

Nu had ik wel verwacht dat ik in de literatuur die ik gebruik wel iets over deze duidelijk zichtbare kraters zou vinden. Neen, evenwel. Alleen Maas Geesteranus schrijft in *Pezizales I*, dat "bij sommige Helvellasoorten de onrijpe sporen bezet kunnen zijn met wratten, die later verdwijnen en derhalve glad beschouwd moeten worden". Een gesprekje met hem over deze sporen kon mij niets wijzer maken. Moser in *Band IIa Ascomyceten*, Dennis in *Britisch Ascomycetes* uitgave 1968, Ricken in zijn *Vademecum* en Boudier in *Histoire et Classification des Discomyetes d'Europe* schrijven niets over kratervormige uitwassen aan de sporen van Helvella macropus. De fijne punctatie komt er iets minder bekaaid af. Ricken noemde de sporen van Macropodia macropus "fast glatt" en Boudier geeft het genus Macropodia slechts één soort en wel macropus en noemt de sporen van dit geslacht "souvent finement verruqueses á leur complète maturité". Nu hoef je over deze zaak natuurlijk niet zo dramatisch te doen en er met een artikelje over schrijven. Het zou ook een plaatselijke afwijking kunnen zijn. Maar tussen de tentoongestelde vondsten op de tafel in Gerolstein j.l. lag ook een Helvella macropus. Ik snaaide die vanzelfsprekend mee en U raadt het al: sporen met kraters! Robbenoord kunnen we dus de schuld nu niet geven. Maar dat elders H. macropus ook met deze gekke sporen voorkomt deed mij nu toch dit stukje produceren, want waarom is dit verschijnsel nergens beschreven?

J. Geesink.